

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 34 Volume: 7 Issue: 34

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

KENT YÖNETİMLERİNDE SİYASAL KATILIM VE TEMSİLİYET SORUNU: BELEDİYE MECLİSLERİNİN ETKİLİLİĞİ ÜZERİNE KURAMSAL BİR TARTIŞMA
THE PROBLEM OF POLITICAL PARTICIPATION AND REPRESENTATION IN THE CITY ADMINISTRATION: A THEORETICAL DISCUSSION ON THE EFFECTIVENESS OF MUNICIPAL COUNCILS

Hikmet YAVAŞ*
Konur Alp DEMİR**

Öz

Kentler insanların toplu olarak yaşadığı mekânlar olarak ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal açıdan sürekli değişime uğrayan canlı unsurlardır. Kentlerin canlılık özelliğinden dolayı kent halkı sürekli olarak yeni arayışlar içerisine girmekte ve kendi kendini temsil edebilme ihtiyaçları gündeme gelmektedir. Bu noktada sivil toplum kuruluşları etkili bir biçimde faaliyet göstermekte ve bireyleri siyasal sürece dâhil edebilmektedirler.

Türkiye’de kent yönetimi kural olarak karar organları serbest seçimler sonucunda göreve gelen belediyelere tanınmış bir yetkidir. Kent yönetiminde siyasal katılım ve temsiliyet kent halkına yönetimde söz sahibi olmalarına imkân tanıyan fırsatların yaratılması için girişilen faaliyetlerin genel adıdır.

Siyasal katılım yönetimde söz sahibi olmak amacıyla fikir beyan etmek faaliyetidir. Temsiliyet ise çift taraflı bir olgu olarak hem kent halkını yönetimde söz sahibi yapmakta, hem de seçim yolu ile göreve gelen kişilerin denetimlerinin yapılmasına imkân tanımaktadır.

Bu çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılarak kent halkının kent yönetiminde siyasal katılım ve dolayısıyla da temsiliyet sorunu incelenecektir. Bu kapsamda belediye meclislerinin nasıl etkili bir biçimde görev yaptığı veya yapması gerekliliği üzerine kurumsal bir tartışma yapılacaktır. Bu tartışmanın kilit unsurlarından birisi sivil toplum kuruluşlarının temsilcilik özelliğinin vurgulanmasıdır. Bu çalışmadan beklenen sonuç kent halkının siyasal katılım ve dolayısıyla temsiliyet sorununun sivil toplum kuruluşları ile desteklenen belediye meclisleri aracılığıyla giderilmesinin olabirliğinin tartışılmasıdır.

Anahtar Kavramlar: Kent, Kent Yönetimi, Siyasal Katılım, Temsiliyet, Belediye Meclisleri.

JEL Sınıflandırması: H83, H70, L31

Abstract

The cities, as places where people live together, are vivid components and are permanently undergone change in terms of economic, social, cultural and political. Due to the fact that the cities are of brightness characteristic, the people, who live in the cities, try to begin a new quest and because of this situation there is a need for representing themselves. At this point, Non-governmental organizations operate actively and the people are included in political process.

In Turkey, the city administration, as a rule, which is devolved authority to municipality whose decision making body is involved in duty by free elections. Political participation and representation in the city administration are process of being allowed to the dwellers right to speak in administration as an opportunity is the general name of them.

Political participation is an activity to declare an opinion on the purpose of having an opportunity to right to speak in the council. Representation as a double faced phenomenon both to give the dwellers right to speak in administration and enable to control the people, who came into force by free elections.

In this study, it will be examined the problem of the city dwellers’ political participation and representation in the city administration by using a **literature** review. In this context, there will be a theoretical discussion about how the municipality council serves its functions in an effective way or as a requirement of the need of serving. The most important component of this discussion is to emphasize the characteristic of representation of Non-governmental organizations. In this study, the

*Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi.

** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Bölümü Doktora Öğrencisi.

anticipated result is to resolve the feasibility of the political participation and, thereby, representation problem of city dwellers to be discussed by the municipality council.

Keywords: City, City Administration, Political Participation, Representation, Municipality Council.

JEL Codes: H83, H70, L31

Giriş

İnsan sosyal bir varlık olmasından dolayı başkaları ile bir arada yaşama ihtiyacı içerisinde. İnsanın karşılaştığı ve tek başına çözemediği sorunları, güçlükleri ve imkânsızlıkları başkalarının yardımı ile çözüme kavuşturmak ve ortadan kaldırmak isteği insanı topluluklar halinde yaşamaya yönlendirmiştir. Bu yöneliş yeni ihtiyaçları da beraberinde getirmiş ve sosyal bir düzenin kurulmasını gerektirmiştir. İnsanların bir arada ve belirli bir düzen içerisinde yaşama ihtiyacı yerleşim yeri kavramını meydana getirmiştir. Bu kavramın somut şekli ise kentlerdir (Kaya vd., 2007: 9). Dolayısıyla kentleri salt bir yerleşim yeri olarak değerlendirmek insanın toplumsal ihtiyaçlarının karşılanmasının gerekliliğini arka plana itmektedir. Böyle bir durum da kentin taşıdığı anlamını ve üstleniş olduğu misyonun sınırlarını daraltmaktadır.

Kentler insanların yoğun bir biçimde yaşamaya başladıkları, kendi aralarında ekonomik, sosyal, kültürel ve iletişimsel ağlar kurabildikleri mekânlar olarak değişen dünyanın gelişmiş ihtiyaçlarına cevap verebilmek için bir araya gelinebilecek bir ortamı yaratmaktadır. Bununla birlikte değişen ihtiyaçlar kentleri de değişime zorlamaktadır. Zaman içerisinde hizmet alanlarının genişlemesi sonucunda hizmet sunulması gereken insan sayısı ve doğru orantılı olarak da farklı talepler artış göstermiştir. Dolayısıyla kent yönetimleri değişimlere uyum sağlayabilmek için kendilerinin güncelleme ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu kapsamda kent yönetimleri etkin bir yönetime kavuşabilmek, halkın taleplerine karşı daha duyarlı davranabilmek, katılımcı bir yönetim yapısına sahip olabilmek, yönetim ile halk arasında daha samimi bir iletişim kurabilmek, alınan kararlara halkı ve sivil toplum kuruluşlarını dâhil edebilmek amacıyla katılımcı bir yönetim modelini benimsemeye çalışmaktadırlar (Bulut, 2000: 48).

Katılımcı yönetim, kent yönetimlerinin işlevsellik kazanmasında, toplumun çeşitli kesimlerinin kaynaşmasında ve diyalog içerisine girmelerinde, kenttaşlık bilincinin geliştirilmesinde, siyasal duyarlılığın artırılmasında ve siyasal bilincin kazandırılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Bulut, 2000: 51). Bu sayede bireyler aynı zamanda birer vatandaş olarak gerçek kimliklerine kavuşabilmektedirler. Çünkü yönetime katılmak ve yönetimde söz sahibi olmak vatandaş kimliğinin gerçek anlamını vurgulamaktadır.

Demokrasi olgusu yerel yönetimlerin varlık sebeplerinden birisini oluşturmaktadır. Dolayısıyla yerel yönetimlerin kent halkını mümkün olduğunda yönetime dâhil etmeleri gerekmektedir. Çünkü kendi kendini yönetim olgusu demokrasinin ruhunu oluşturmaktadır. Buna göre yönetime katılım ile demokrasi arasında kuvvetli bir bağın bulunduğu (Coşkun ve Sezer, 2004: 281) ifade edilebilmektedir.

Demokrasi siyasi çıktılarının ve yönetsel sürecin sonucunda karakterize edilebilen bir olgudur. Siyaset felsefecileri demokratik sürecin faydalı bir yöntem olup olmadığı konusunda uzun tartışmalara girmişlerdir. Diğer bir anlatım tarzı ile siyaset felsefecileri yönetsel faydaların demokratik bir yönetim sürecinden türetildiği sorunsalı hakkında fikir birliğine varabilmek için kapsamlı bir biçimde düşünmüşlerdir. Demokratik kurum yapıları siyasal karar alma sürecinin sonucunda meydana gelen çıktıların halk tarafından bağımsız bir biçimde değerlendirilmesi kapsamında oluşturulmaktadır. Bu yönetsel bakış açısı halka sürecin kendisinden fayda sağlayabilmesi adına katkı yapmaktadır (Stutzer ve Frey, 2006: 391-393).

Kentsel yerleşmelerin yönetimi olan belediyeler (Keser ve Akoğul, 2013: 110) aynı zamanda birer yerel yönetim birimi olarak yerel kamusal hizmetleri sunmakla birlikte demokratik değerlerin hayata geçirilmesi adına önemli görevleri üstlenen kamu kurumlarıdır. Belediyeler yerel halkın ihtiyaçlarını etkili ve verimli bir biçimde karşılamalarının yanında halkın yönetime katılması, fikir beyan etmesi, karar alması ve kendi

adlarına yapılan işlemler hakkında itiraz etmesinin yollarını açık tutarak demokratikleşmeye önemli katkıları olan örgütlenmelerdir. Bu örgütlenme içerisinde yer alan ve belediyelerin karar organı olan belediye meclisleri halkın seçimler sonucunda doğrudan veya temsil yolu ile yönetime katılabildikleri yerel meclisleri oluşturmaktadırlar (Palabıyık ve Görün, 2004: 257). Bu kapsamda belediye meclisleri yönetimin halk ile bulunduğu bir mekânı simgelemeleri açısından demokrasi adına oldukça önem taşıyan bir yapılanmayı meydana getirmektedirler.

Katılım olgusunun işlevselliğinin sağlanabilmesi için gerekli olan kurumsal düzenlemeler yapılmakla birlikte toplumun alt kesimlerinin meclislerde temsil edil(e)memesi sorunu veya yetersizliği yerel yönetimlerin ruhuna zarar vermekte ve yerel yönetim anlayışından beklenen katılımcı, paylaşımcı ve sürdürülebilir yönetim anlayışı işlevsel bir hale gel(e)memektedir. Bununla birlikte toplumun yalnızca örgütlü kesimlerinin siyasal sürece katılabildiği ve temsil edilebildiği bir düzen içerisinde bireylerin katılım ve denetim imkânlarından yoksun olması (Kaypak, 2013: 195) sivil toplum kuruluşlarının temsilcilik işlevini gündeme taşımaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının halk adına halk tarafından oluşturulmuş örgütlenmeler olarak bürokratik yapılanmadan uzak ve masrafsız birer temsil aracı kimliğine sahip oldukları biçiminde değerlendirilmeleri doğru bir yaklaşım tarzı olacaktır. Böylece sivil toplum kuruluşlarının amacının niteliği daha gerçekçi bir biçimde tespit edilmiş olabilecektir.

Bununla birlikte Türkiye’de yerel yönetimlerin sivil toplum kuruluşu olarak kabul edilmeleri yönünde bir eğilim bulunmaktadır. Ancak merkezi yönetimin durumu ve merkezîyetçilik anlayışının sonucu olarak yerel yönetimlerin daha çok yönetsel birim oldukları kabul edilmektedir (Kaypak, 2013: 183).

Bu çalışmanın temel amacı kent halkının siyasal katılımının ve belediye meclislerinde temsil edilebilirliklerinin gerçekliğinin ve olabilirliğinin kavramsal açıdan incelenmesidir. Kent halkının siyasal süreçte pasif konumdan aktif kenttaşlık yaşantısına geçiş yapması gerekliliği çalışmanın bir diğer tartışma konusudur. Bu noktada kent halkının iradesinin hangi ölçüde temsil edildiği çalışmada önemli bir yer tutmaktadır. Dolayısıyla belediye meclislerinde iradenin temsil edilmesi gerekliliği önemli bir sorunsalı da ortaya çıkartmaktadır. Bu kapsamda ve son olarak çalışmanın temel amacından uzaklaşmadan belediyelerin karar organı olan meclislerin sivil toplum kuruluşları ile desteklenmesi ihtiyacı tartışılmaktadır.

1. Kent ve Kent Yönetimi (Belediye Yönetimi)

Kent, sınırları içerisinde barındırdığı insanların büyük bir çoğunluğunun ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işler üzerine çalıştığı ve genel olarak tarım faaliyetlerinin yapılmadığı bir yerleşim yeri olarak tarif edilebilmektedir. Bu tanıma göre bir yerleşim yerinin kent olarak tarif edilebilmesi için nüfusunun önemli bir bölümünün tarım dışı faaliyetlerde çalışıyor olması gerekmektedir. Bununla birlikte kenti sadece tarım dışı faaliyetlerin gerçekleştirildiği bir yerleşim yeri olarak tanımlamak eksik bir tanımlamaya sebebiyet verebilecektir. Dolayısıyla kent olgusu iktisadi, siyasi, demografik ve sosyolojik ölçütleri açısından çok boyutlu bir oluşum olarak düşünülmesi gerekmektedir (Şahin, 2010: 3-4). Kentleri köy ve kasabalardan ayıran en önemli farklılıklar da kentlerin sahip olduğu bu ölçütlerinden kaynaklanmaktadır (Kaya vd., 2007: 9).

Gerçekte kent tarih boyunca yaşayan bir olgu olarak standart bir tanıma sahip değildir. Her ülke kendi literatüründe ve mevzuat düzenlemelerinde kente farklı anlamlar yüklemiştir. Bu sebepten dolayı kent tanımı farklı ülkelerde değişkenlik gösterebilmektedir (Kaya vd., 2007: 9). Diğer bir ifadeyle kent tanımının bir genelliğe kavuşturulamamasının sebebi bu farklı anlayış ve yorumlayıştan kaynaklanmaktadır.

Doğu İnan kavimlerinden olan Soğdlar’ın kullandığı ve İnan kökenli antik bir dil olan Soğdca’dan Türklerin diline geçen “kend” kelimesinin son ek olarak kullanıldığı “Yarkend”, “Taşkend”, “Semizkend” (Semerkant) örneklerinde de görüldüğü gibi kent kelimesi Orta Asya Türkleri tarafından “şehir” kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Kent kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılan ve Farsça kökenli olup sonradan dilimize geçerek Türkçeleşen “şehir” kelimesi “şehr” kökeninden türetilmiştir. Kent, İngilizce’de “city” ve “urban”, İtalyanca’da “citta”, Fransızca’da “cite”, İspanyolca’da “ciudad”, Almanca’da “stad” ve Yunanca’da ise “polis” kavramları ile karşılanmaktadır (Kaya vd., 2007: 9-10).

Kent yönetimi, en geniş anlatım biçimiyle, kent halkının yaşanabilir bir ortamda hayatlarını devam ettirebilmeleri için gerekli olan kentin daha modern bir mekânla dönüştürülebilmesi amacıyla girilen çabaların bütünüdür. Dolayısıyla kent yönetimi, kent sınırları içerisinde yaşayan halkın yaşam mekânlarındaki talep, şikâyet ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kentin mali, sosyal, kültürel ve fiziki imkânlarının etkin bir biçimde kullanılması, yönetim kararlarının alınması, uygulanması ve elde edilen sonuçların denetlenmesi sürecidir (Kaya vd., 2007: 55).

Kent yönetimi genel olarak yerel yönetim olarak adlandırılmaktadır. Türkiye'deki kent yönetimleri ise belediyelerdir (Kaya vd., 2007: 55). Belediyeler, yerel halkın ortak yerel ihtiyaçlarını ve kamu hizmetlerini karşılayan, karar organları seçimle göreve gelen ve idari ve mali özerkliği bulunan kamu tüzel kişileri (Çelik ve Uluç, 2009: 216). Belediyeler kentlerde yönetme hakkını elinde bulunduran kamu yönetimi birimleridir. Bu sebepten dolayı kent yönetiminin kurumsal adı "belediye sistemi" olarak da ifade edilebilmektedir (Güler, 2003: 1-2). Belediyeler kent yönetim kültürünün temsilcileri olarak kent yönetiminde stratejik bir yönetim tarzı biçiminde değerlendirilebilecek olan yönetim kavramının uygulayıcısı niteliğindedirler. Yönetim kavramı temsil, katılım ve denetim, sivil toplumun etkili bir biçimde faaliyet göstermesini, yönetimde şeffaflığın hâkim olmasını, kurallara uyulmasını ve yönetimde etkinliğin sağlanmasını öngören unsurlardan meydana gelen bir düzeni ifade etmektedir. Yönetim kavramından destek alınarak oluşturulan bir yönetim düzeninde kent halkı alınan kararları daha kolay bir biçimde benimsemekte, yapılan hizmetlere daha fazla sahip çıkmakta, kente olan aidiyet duygularını perçinlenmekte ve gerçekleştirilen hizmetlerin meşruiyetinin artması sağlanmaktadır. Böylece kent yönetiminde yönetim ile vatandaş arasında uzlaşma sağlanmasının imkânı yaratılmış olmaktadır (Kurt, 2011: 272).

2. Yerel Düzeyde Siyasal Katılım ve Temsil

"Halk tarafından yönetim" demokrasi tanımının temelini oluşturmaktadır. Bu da halkın yönetime katılımı anlamına gelmektedir. Siyasal katılım kavramı aynı zamanda demokrasi kavramına da atıfta bulunmaktadır (Parry vd., 1992: 3).

Katılım, yönetimde söz sahibi olabilmeyi tanımlayan bir süreci ifade etmektedir. Bu tanım biraz daha belirginleştirilecek olunursa bireylerin yaşadıkları toplum ile ilgili alınacak olan kararlar konusunda fikir beyan etmesi ve yaşanan sorunlara çözüm önerileri sunmalarını ifade eden bir süreçtir. Katılım bu kapsamda değerlendirildiğinde bireyleri yönetim ile bütünleştiren bir olgudur. Bununla birlikte yönetime katılmadan veya yönetimde söz sahibi olmadan yönetimin sunmuş olduğu hizmetleri almak ve pasif bir konumda bekleyici olmak "üretmeden tüketmek" olarak kavramlaştırılan (Yıldırım vd., 2011: 510) bir sonucu ortaya çıkartmaktadır.

Katılımın amacı vatandaşları yönetime dâhil ederek alınan kararların vatandaşlar tarafından sahiplenilmesini sağlayabilmektedir. Böylece vatandaş kendisinin tercihlerini yansıtan kararlar kapsamında yönetimde aktif bir biçimde söz sahibi olabilmektedir (Çevikbaş, 2008: 73).

Bir yönetimin katılım olanaklarının fazlalığı ile demokratikliğinin doğru orantılı olduğu kabul gören bir anlayıştır. Katılım kamu tercihlerinin belirlenmesi aşamasında oluşturulan siyasal süreç içerisinde ve denetimlerde yer almayı ve alınan kararları etkileyebilme faaliyetlerini ifade etmektedir (Çitci, 1996: 9-10).

Vatandaşın yerel düzeyde siyasal katılımının ilk basamağı seçimlerde oy kullanmaktır. Siyasal katılımın oy kullanmak ile sınırlı olduğu düşüncesi olguyu daraltmakta ve gerçek anlamından uzaklaştırmaktadır. Çünkü seçim günü oyunu kullanan vatandaş görevinin tamamını yapmış sayılmamakta; yalnızca görevinin başlangıç aşamasını tamamlamış olmaktadır. Seçim sonrasında yönetimin aldığı kararlar sonucu gerçekleştirmiş olduğu hizmetlerin bölge için uygunluğunun denetiminin yapılması bir sonraki aşamayı oluşturmaktadır. Bu aşamada vatandaş tarafından uygun görülen hizmetler desteklenmekte ve uygun görülmeyen hizmetlerin de düzeltilmesi için *Halk Oylaması, Meclis Toplantılarına Katılım, Danışma Kurulları, Kent Konseyleri* gibi siyasal katılım yöntemleri ile yönetime katılarak çağrıda bulunmaktadır. Yerelin ihtiyacının neler olduğu en az yerel yöneticiler kadar ve hatta daha

fazlası yerel halk tarafından bilinmektedir. Dolayısıyla yerel düzeyde yerel halk yönetimin en büyük destekçisi konumunda yer almaktadır (Üste, 2005: 54-55; Görün, 2006: 167-168).

Siyasal katılım vatandaş temelinde anlam kazanan bir kavramdır. Siyasal katılım vatandaşların siyasal süreç karşısında göstermiş oldukları tepkilerini, aldıkları tavırlarını ve sergiledikleri davranışlarını içermektedir. Siyasal katılım hem yerel hem de genel düzeyde vatandaşların siyasal faaliyetlere katılmalarına imkân tanıyan bir süreçtir. Bu şekilde vatandaşlar talepleri doğrultusunda yönetim üzerinde baskı uygulayabilmektedirler (Aslan ve Kaya, 2004: 214).

Yerel düzeyde siyasal katılım kavramı kent yönetiminde ve kenti ilgilendiren bütün işlerde kent halkının siyasal yönden yönetime katılımını ifade etmektedir. Bu sayede yönetilen ile yöneten arasındaki iletişimsizlik sorununun çözülmesi kolaylaşabilmekte ve yönetim ile uzlaşa sağlanabilmektedir. Aynı zamanda siyasal katılım halkın yapıcı gücünü harekete geçiren etken bir unsur görevi görmektedir (Yıldırım vd., 2011: 510).

Türkiye’de 1970’lerde başlayan yerel yönetim tartışmaları devam eden süreç içerisinde güncelliğini koruyan bir konu haline gelmiştir. Bu tartışmalar büyük ölçüde yerel yönetimlerin demokrasi açısından taşınmış oldukları önemi üzerine kurgulanmıştır. Bununla birlikte yerel yönetimlerin doğası gereği “demokratik kurumlar” oldukları kabul gören bir yaklaşımdır. Yerel yönetimler açısından tartışmalara konu olan husus yerel yönetimlerin demokratikliğinden ziyade demokrasinin işler bir hale getirilmesinin mümkün olup olamayacağıdır (Çitci, 1996: 5).

Bu noktada temsil konusunda kısa bir tarihi bilgi vermek gerekirse temsilin orta çağın bir ürünü olarak geliştiği ifade edilebilmektedir. Bu dönemlerde özellikle İngiltere’de siyasal bir ihtiyaç olarak ülkenin gelir ve giderlerinin görüşüldüğü, savaşa karar verildiği ve kralın yerine kimin geçeceği gibi önemli konuların ele alındığı meclisler bulunmaktaydı. Bu meclisler ülke politikalarının belirlenmesinde önemli görevler üstlenmekteydiler. Bu amaçla ilk meclis toplantısı *Simon de Montfort* tarafından parasal ihtiyaçları görüşmek üzere 1256 yılında gerçekleştirilmiştir (Çelik ve Uluç, 2009: 218).

Temsil sistemi üzerinden faaliyet gösteren yerel yönetimlerin “özgürlük, eşitlik, dayanışma, siyasal sorumluluk ve katılma” gibi temel dayanak noktaları ve değerleri bulunmaktadır. Yerel nitelik taşıyan kamu hizmetlerini yerine getirmek için kullanılan örgütlenme biçimlerinden birisini oluşturan yerel yönetimleri diğer örgütlenme türlerinden ayıran en büyük farkı karar ve yürütme organlarının yerel halk tarafından demokratik seçimler sonucunda göreve getiriliyor olmasıdır. Bu durum da yerel yönetimleri yalnızca yerel nitelik taşıyan kamusal hizmetleri yerine getiriyor olmaktan daha ileri bir aşamaya taşıyarak demokrasinin tabanını oluşturuyor olması gerçeğini vurgulamaktadır. Bu aşamada yerel yönetim-demokrasi birlikteliği temsil ve katılma kavramları ile bir bütünlük kazanmaktadır. Gerçek bir temsilin koşulları ise demokratik seçimler sonucunda temsilcilerin seçilmesi, seçilen temsilcilerin halka karşı duyarlı ve sorumluluk sahibi olmaları ve seçilenlerin halkı temsil edici örnek bir nitelik taşımaları unsurlarından meydana gelmektedir (Çitci, 1996: 5-6).

Temsil, eşitlik ilkesinin siyasal sisteme geniş bir alanda yayılması sürecidir. Bu süreç seçimler vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Seçimler sonucunda halktan temsilci olabilmek için yetki alan kişiler bir sonraki seçim dönemine kadar görev yapmakta ve halk tercih ederse eski temsilcisini yeni dönemde değiştirebilmektedir. Bu noktada egemenliğin geçici bir süre için devri söz konusu olmaktadır (Çelik ve Uluç, 2009: 218).

Siyasal temsil birey, grup veya geniş halk kitlelerinin çıkarlarının yönetimde savunulması sürecidir. İnsan nüfusunun az olduğu dönemlerde bireylerin kendilerini ilgilendiren konularda yönetimde söz sahibi oldukları doğrudan temsil daha sonradan yerini dolaylı temsile bırakmıştır. Dolaylı temsilde halk kendilerini temsil etmek için gönüllü olan adaylar arasından seçtikleri kişileri yönetimde yetkili kılmakta ve bu sayede de yönetimdeki birey sayısı daraltılmaktadır (Yıldırım vd., 2011: 508-509). Bu uygulamalar yerel demokrasi ile doğrudan bağlantılıdır.

Yerel demokrasinin varlığından söz edebilmek için yerel yönetim organlarının vatandaş gerçek anlamda temsil etmesi ve bu organların faaliyetlerinin yerel halkın ihtiyaçlarına, beklentilerine ve sorunlarına cevap verebilecek nitelikte olması gerekmektedir. Bununla birlikte

vatandaşı yönetime dâhil edebilecek bütün katılım kanallarının açık tutulması önem taşımaktadır. Ancak bu konuda kanuni yollarla yapılan iyileştirme düzenlemelerine rağmen Türkiye’de vatandaşların yerel yönetimlere katılımının seçim dönemlerinde oy kullanmaktan öteye geçebildiğini ifade edebilmek oldukça zordur (Negiz ve Akyıldız, 2012: 176). Bu sonucun bir sorun olarak kabul edilmesi durumunda ortaya atılabilecek önerme vatandaşların siyasal sürece katılım bilincinin gerçek anlamda şekillenmediği üzerine kurgulanabilmektedir.

Kent halkı, seçim sürecinde yüzyüze iletişim kurabildiği veya kendisine en yakın hissettiği kişiye oy verme eğilimindedir. Bu noktada kişinin aday olduğu siyasi parti, ideolojik yaklaşımları veya siyasi görüşü seçmeni etkileyen ikinci unsurları meydana getirmektedirler. Ancak yerel düzeyde faaliyet gösterebilecek ve kent yaşamına katkıda bulunabilecek aday görüntüsü seçmeni uyaran önemli bir etkidir (Negiz ve Akyıldız, 2012: 176). Dolayısıyla yerel demokrasinin, siyasal katılımın ve temsiliyetin bağlı bulunduğu unsurların tek bir boyuttan değerlendirilmemesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

3. Temsilci Belediye Meclisleri

Yerel halkın yerel nitelikli ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir görev üstlenen yerel yönetimler aynı zamanda demokratik bir toplum düzeninin yaratılmasına da katkıda bulunmaktadır. Yerel yönetim organlarının yerel halk tarafından belirlenmesi demokratik bir yönetimin varlığı için zorunlu bir uygulamadır. Bununla birlikte bu uygulama ile demokrasi anlayışı uyumlu bir birliklilik sergilemektedirler. Bu noktada “belirli bir önem derecesine ulaşmış konularda” belediye meclislerinin karar verme yetkisiyle donatılması yerel yönetimlerin demokratiklik düzeyini yükseltmektedir (Keser ve Akoğul, 2013: 107).

03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre belediye yönetimi, Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı olmak üzere üç temel organdan meydana gelmektedir. Belediye meclisi belediye yönetiminin karar organını oluşturmaktadır ve üyeleri yerel halk tarafından seçilmektedir. Seçime giren siyasi partiler aldıkları oyların oranına göre belediye meclislerinde üye sahibi olmaktadır (Yıldırım vd., 2011: 511; Çelik ve Uluç, 2009: 216).

Belediye meclisleri belediyelerde kamu politikalarını oluşturmakla görevli ve yetkili en yüksek karar organlarıdır. Belediye meclisi belediye düzeyinde alınması gereken en yüksek kararların alındığı ve bir sonuca bağlandığı yerdir. Belediye meclisi üye sayısı kent halkının sayısına bağlı olmak üzere farklı kentlerde değişiklik gösterebilmektedir. Belediye meclislerinin etkililiği yerel düzeyde seçilmiş temsilcilerin nitelikleri ile doğrudan orantılıdır. Bununla birlikte belediye meclislerinin çalışma koşulları da önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır (Özbey, 2004: 299; Municipal Council, Erişim Tarihi: 23.09.2014).

Belediye meclisleri, belediye yönetiminin yürütmekle sorumlu olduğu hizmetlerin genel kapsamını ve politikalarını belirlemek, hizmet programlarının oluşturulmasını ve faaliyetlerin denetlenmesini gerçekleştirebilmek için gerekli olan bütün yetkilerle donatılmıştır (Özbey, 2004: 305).

Belediye meclislerinin temsilciliği konusu seçim sisteminin eleştirilmesi ile benzerlik taşımaktadır. Yerel yönetim seçimlerinde seçmen-aday ilişkisinin yüzyüze iletişim sonucunda değerlendirilmesi gerekirken çoğu zaman oy verme işlemi siyasi parti temelinde değerlendirilmekte ve seçmen oyunu adayın kendisine değil, desteklemiş olduğu siyasi partiye vermektedir. Yerel düzeyde aday belirleme işlemi partinin yerel örgütlerince yapılmakta veya doğrudan parti genel merkezi tarafından sunulan listeler aday kadrosunda yer almaktadır. Sistemin bu şekilde işlemesi seçilen temsilcilerin halkın çıkarları yerine parti çıkarlarına göre hareket edebileceği düşüncesini beraberinde getirmektedir (Yıldırım vd., 2011: 511-512).

Belediye meclislerinin başarısında, temsiliyet gücünde ve kent halkının ihtiyaçlarının gerçek zamanda ve uygun koşullarda karşılanmasında kent halkı ile meclis üyeleri arasındaki karşılıklı iletişimin önemi oldukça büyüktür (Keser ve Akoğul, 2013: 112).

Belediye meclislerine seçilen üyelerin büyük bir çoğunluğu mevcut iktidarın belirlemiş olduğu listelerden seçilmektedirler. Dolayısıyla yerel yönetimlerin aldığı kararlar kent halkının değil, mevcut iktidarın taleplerinin sonucunda şekillenmektedir (Keser ve Akoğul, 2013: 107).

Bu sonuç da belediye meclislerinin temsilciliğini tartışmaya açan bir sorunu ortaya çıkartmaktadır.

4. Kenttaşlık Olgusunun Temsiliyet İşlevi

Kent, çok boyutlu düşünüldüğü takdirde, yalnızca ekonomik teşkilatlanmayı ve değişken fiziksel bir çevreyi değil, bireylerin davranışlarını ve düşüncelerini etkileyen sosyal bir düzeni ifade etmektedir. Kent halkının ortak kullanım alanlarındaki davranış biçimleri, olaylara verdikleri tepkiler, daha önce yaşamış oldukları bölgelerle aralarındaki bağlar ve kente taşıdıkları değerler, kendileri ve kent hakkındaki gelecek planları, kenti algılayış biçimleri, kente ait olma ve sahiplenme duyguları, kent yönetiminden beklentileri, kent yönetiminde temsil edilebilirlik oranları, beklentileri ve şikâyetleri kent kültürünün oluşmasında (Kurt, 2011: 266) ve kenttaşlık olgusunun gelişmesinde önem taşıyan unsurları oluşturmaktadırlar.

Kent, kentsel yaşam kalitesinin yüksek olduğu ve süreklilik kapsamında yaşantının devam ettirildiği yerleşim birimleri olmasının yanında, kent halkının maddi ve manevi tüm ihtiyaçlarını karşılayan ve kent yönetiminde söz sahibi olunması için imkân(lar) yaratan bir alandır (Kurt, 2011: 266).

Kentli olmak yaşadığı kent ile bütünleşmek, kendini kente ait olarak hissetmek, kentli olmanın sorumluluklarını taşımak, kentin kent olma özelliklerini yitirmemesi için gerekli olan hassasiyette olmak ve gerekli olan bütün önlemleri almak anlamlarına gelmektedir (Kurt, 2011: 267).

Kentsel yaşam ile medenilik doğrudan bağlantılı iki olgudur. Nitekim kent yaşamının “uygarlığın beşiği” olarak adlandırılması bu iki olgunun birbirini tamamlayan unsurları meydana getirmesinden kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda toplu yaşamın kent hayatı ile bütünleşmesi ilerleyen süreç içerisinde siyasal bir birlikteliğe dönüşmektedir. Böylece kent temsili demokrasinin yanı sıra doğrudan demokrasinin uygulanabildiği yaşamsal bir ortamı meydana getirmektedir. Batı dillerinde kullanılan “citizen” kelimesi hem “yurttaş” hem de “kenttaş” anlamlarına gelmektedir. Antik Helen kentlerinin devletten daha önceki bir tarihte ortaya çıkmalarından dolayı kenttaşlık kavramının yurttaşlık kavramından daha eski bir kullanıma sahip olduğu ifade edilmektedir (Keleş, 2005: 10).

Kent, pozitif veya negatif anlamda, her zaman için katılımın aracı olmuştur. Negatif anlamda katılımdan kastedilen kentin, yönetime seslerini duyurmak isteyen grupların sokak hareketlerine sahne olmasıdır. Bununla birlikte pozitif anlamı ile katılımın vermiş olduğu anlam kentin insanlara sosyal çevreye ve toplumsal değerlere sahip çıkma bilincini kazandıran bir ortamı oluşturmasıdır. Bir Alman atasözü olan “kent havası insanı özgür kılar” (“Stadtluft macht Man frei”) yakıştırmısından hareketle kent yaşantısının insana kentlilik bilincini aşıl原因an olumlu bir özelliğe ve ortama sahip olduğu ifade edilebilmektedir (Keleş, 2005: 10).

Kent yönetiminde temsil edilebilirlik bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle hızlı nüfus artışının kentlere ve kent kültürüne yaptığı etki sonucunda sosyal ve kültürel farklılıklar meydana gelmektedir. Meydana gelen bu farklılıklar değişimi de beraberinde getirmektedir. Böylece yerel alanda siyasal temsiliyet düzeyi değişim geçirmekte ve farklılaşmaktadır (Yıldırım vd., 2000: 26). Ancak kent tarihinin incelenmesi sonucunda demokrasi bilincinin, bireyin yaşadığı kent ile kendisini bütünleştirmesi ve kent yönetiminde fiilen söz sahibi olabilmesi olmak üzere iki temel üzerinde şekillendiği görülmektedir (Keleş, 2005: 11).

Temsiliyet konusunda bir diğer sorun da insanların kentlilik bilincine sahip olmadan veya diğer bir ifadeyle kentleşmeden kentleşmekte oldukları gerçeğidir. Dolayısıyla kentlerin yapısının insan kişiliğinin kentleşme ve kenttaşlık ekseninde gelişmesine izin veren bir yapıda olmasına özen gösterilmesi gerekmektedir. Çünkü kentlerin gerçek sahibi sorumluluk duygusu ve kentlilik bilinci gelişmiş kenttaşlardır. Aristoteles’in ifadesi ile kenttaş bir bakıma etkin yurttaş kimliğine sahip olmaktır (Keleş, 2005: 12, 16).

5. Belediye Meclislerinin Etkililiği

Belediye meclislerinin “temsil, karar alma ve denetim” olmak üzere üç temel işlevleri bulunmaktadır. Belediye meclislerinde seçim yolu ile meclis üyeliğine gelen kişiler toplumun

çeşitli kesimlerinin temsilciliğini yapmaktadırlar. Meclislerde gerek siyasi partiler gerekse her bir meclis üyesi farklı kesimlerin temsilciliği yapmaktadırlar. Dolayısıyla her bir meclis üyesi temsil ettiği farklı kesimlerin dileklerini, şikâyetlerini ve görüşlerini meclise taşıyarak onların çıkarlarını korumaya çalışmaktadır (Arıkboğa, 2013: 193-194).

Belediye meclislerinin en önemli işlevi karardır. Belediye başkanları meclisten geçirtilmedikleri hiçbir kararı uygulayamazlar. Diğer yandan meclis ilgili konu hakkında nasıl bir karar aldıysa belediye başkanı da yalnızca alınan karar çerçevesinde uygulayıcı olabilmektedir (Arıkboğa, 2013: 195).

Belediye yönetimleri ile ulusal yönetim biçim açısından farklılık göstermektedir. Türkiye’de ulusal düzeyde parlamenter sistem uygulanmaktadır. Bu sistemin seçim açısından sonucu herhangi bir siyasi partinin çoğunluğu sağlayamadığı durumlarda dahi koalisyon yöntemi ile Hükümet kurulabilmesidir. Ancak belediye yönetimlerinde durum böyle değildir. Çünkü belediye yönetimi için halk belediye başkanını ayrı, belediye meclisi üyelerini ayrı seçmektedir. Bu sebepten dolayı yerel düzeyde başkanlık sistemine yakın bir modelin varlığı söz konusudur (Arıkboğa, 2013: 195).

Belediye meclislerinin etkililiği, seçim sistemi ve bu sistemden kaynaklanan belediye başkanlarının otoritesi sorunu altında sorgulanması gereken bir durumu ortaya çıkartmaktadır. Belediye meclisi belediyenin karar organı olmasına rağmen seçim sistemimizde uygulanan %10 barajı meclis temsilinde neredeyse “tek kutuplu” bir tabloyu ortaya çıkartmaktadır. Bu da belediye meclisinin belediye başkanının etkisi altına girmesine yol açmaktadır. Dolayısıyla belediye meclisi etkin bir biçimde görev yapamamakta ve karar alma aşamasında olduğu gibi denetim aşamasında da işlev kaybına uğramaktadır. Bu durumda belediye yönetiminde belediye başkanı tek güç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu gerçek yerel seçim kampanyalarında da görülmektedir. Seçim kampanyalarında yalnızca belediye başkan adaylarının tanıtımı yapılmakta ve belediye meclis üyesi adaylarının isimlerinin açıklanması ile yetinilmektedir. Dolayısıyla belediye meclis üyesi adaylarının seçim kampanyalarında aktif olarak tanıtımı yapılmamakta ve seçim sonuçları üzerinde önemli bir etkileri bulunmamaktadır (İlhan, 2011: 89).

6. Yerel Düzeyde Belediye Meclislerinin Temsilîyet Gücü

Belediye meclisleri açısından temsil konusunda gündeme getirilen eleştirilerin başında meclis üyelerinin yerel siyasal seçkinlerden meydana geldiği, temsil ettikleri kişilerden oldukça fazla uzaklaştığı, belediye meclislerinin yerel halkı temsilden ziyade siyasal sistemi ve düşünce yapısını temsil ettiği, toplumsal değerlerin temsil edilmesinin yanında kişisel unsurların öne çıktığı konuları gelmektedir (Çitci, 1996: 8).

Bu noktada vurgulanması gereken husus temsilcilik niteliğine sahip bir meclisin temsili nitelik taşıması için halk ile bütünleşmesi, halkın değer yargılarına benzer özellikleri taşıması ve bunları uygulamaya geçirmesi gerekmektedir. Diğer yandan halktan uzaklaşan bir temsilci meclisinin temsiliyet özelliğini kaybettiğini (Çelik ve Uluç, 2009: 219) ifade etmek güç değildir.

Belediye meclislerinin temsiliyet gücü değerlendirilirken iki önemli nokta dikkate alınması gerekmektedir: Birincisi yerel seçimlerde vatandaşların meclis üyesi seçmek için göstermiş oldukları hassasiyet ve ikincisi ise siyasi partilerin aday gösterimi konusunda vatandaş odaklı olup olmadıklarıdır. Farklı bir ifadeyle yerel sorunların çözüme kavuşturulması ve yerel halkın temsil edilmesi konularında adaylar değil, siyasi partiler belirleyici konumda olmaktadır. Benzer biçimde yerel düzeyde halkın temsilcisi olacak adayların belirlenmesinde de siyasi partiler önemli bir rol oynamaktadırlar (Arap, 2004: 335).

Siyasi partilerin güçlendiği ve önem kazandığı demokrasilerde yerel düzeyde örgütlenen parti teşkilatları kendilerini partini genel merkezi ile bir bütün olarak düşünmekte ve gerçekleştirdikleri her faaliyetin merkezle uyum içerisinde olmasına çalışmaktadırlar. Dolayısıyla yerel temsil organlarının kararları ve uygulamaları parti merkezinin kararları veya beklentileri ile doğrudan ilişkili olmaktadır. Uygulamada yerel düzeyde aday belirleme işlemi parti merkezinin onayını almak suretiyle yapılmaktadır. Dolayısıyla çoğu zaman seçilmesi gereken aday seçilememektedir. Böylece belediye meclislerinde halkın temsil edilmesi yerine siyasi partilerin kendilerinin temsil edildiği bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda

belediye meclislerinde kent halkının taleplerinin dikkate alındığı bir sonuç yerine siyasi partinin taleplerinin ve çıkarlarının öncelik taşıdığı (Arap, 2004: 335) bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Bu tablonun oluşturmuş olduğu sonuç itibarıyla kent halkı seçimlerde farklı siyasi partilerin kendileri adına oluşturmuş oldukları aday havuzundan seçtikleri adayları "onaylamak" veya "reddetmek" gibi iki tercih arasında seçim yapmaktadırlar. Kent halkının iradesi "onaylamak" veya "reddetmek" ikilemi arasında sıkışıp kalmaktadır. Bu sorunun giderilmesi için kent halkının gerçek seçimlerden önce siyasi partiler tarafından düzenlenecek olan bir "önseçime" girerek adayları belirlemesi ve seçimlere bu adaylar ile girilmesi gerekmektedir. Kent halkının önseçimler ile belirlenen adaylar arasından temsilcilerini seçmesi (Arap, 2004: 335-336) demokrasi adına daha uygun bir yaklaşım taşıyacaktır.

Türkiye'de yerel temsil açısından belediye meclislerinin güçlü bir konumda olduğunu ifade etmek oldukça güçtür (Arap, 2004: 336). Ancak temsiliyet konusunda belediye meclislerinin güçlendirilmesi için yönetime katılım yollarının yaygınlaştırılmasının gerekliliği yanında kent halkının yönetime katılması ve denetlemesi unsurlarının da özendirilmesi gerekmektedir (Arap, 2004: 339).

7. İradeyi Teslimiyet

İnsanın irade hürriyeti sorunu tartışması en az insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanın kendi kaderini kendisinin tayin edip edemeyeceği sorusu uzun tartışmalara konu olmuştur. Bu soruya nasıl bir cevap verilmesi gerektiği konusunda filozoflar, ilahiyatçılar ve psikologlar farklı görüşlere sahip olmuşlardır. Bu farklı görüşlerin varlığının doğal karşılanması gerekmektedir. Çünkü bireyin iradesinin kendisi ile ilgili olabildiği gibi çevresi, ailesi ve diğer dış dünyanın etkisi ile de değişiklik gösterebileceği dikkate alınması gereken bir durumdur (Güriz, 1965: 635).

İrade hürriyetinin varlığı veya yokluğu tartışması ahlak ilmi ile yakından ilgili bir durumu ortaya çıkartmaktadır. İnsan akıl sahibi bir varlık olarak farklı alternatifler arasında tercih yapabilme yeteneğine sahiptir. Bununla birlikte insanın özgür bir iradede yoksun olarak tercih yapabilme yeteneğine sahip olmadığı ve eyleme geçme yeteneğinden mahrum olduğunun kabul edildiği aksi bir durumda ahlaki sorumluluğun hangi temele dayandırılacağı sorunu ortaya çıkmaktadır. Hür iradeye sahip olamayan bir varlığın kendisi hakkında karar alanların yönlendirmesi ile bir kaderden diğer bir kadere sürüklenmesi kaçınılmazdır (Güriz, 1965: 635).

Temsili demokrasi veya "anlaşmaya dayalı" demokrasi sisteminde temsil eden temsil etme gücünü temsil ettiği bireylerin iradelerinden almaktadır. Farklı bir ifadeyle temsil edilen birey, kendisinin temsil edilmesi ve kendisi adına faaliyetlerde bulunulmasını gerçekleştirmiş olduğu irade beyanı ile başka birisine devretmektedir (Saritepe, 2009: 84). Bu noktada anlaşmaya dayalı demokrasi sisteminin birkaç cümle ile açıklanması gerekmektedir: Temsili demokrasi sisteminde temsilciler seçimler sonucunda bireylerden bir sonraki seçimlere kadar kendilerini temsil etme yetkisini almaktadırlar. Ancak iki seçim arasında temsil yetkisini veren bireyler seçmiş oldukları temsilcilerin faaliyetlerini onaylamaz veya yetersiz bulurlarsa bir sonraki seçimlerde temsilcilerini tekrardan temsilcilik görevine getirmezler. Dolayısıyla seçimler bir bakıma iki taraf (temsil edilen ve temsil eden) arasında onaylanan anlaşmaya dayalı bir sözleşme niteliğindedir.

İradenin temsil edilmesi konusunda bir meclisin hangi sistemle kurulması sonucunda seçmenlerin gerçek anlamda temsil edileceği sorunu gündeme gelmektedir. Temsilin temel mantığı ve bu mantık kapsamında ortaya çıkan kendi kendini doğrudan temsil edememe sorunu aynı kökene dayanmaktadır. Dolayısıyla bireyler kendilerini ve iradelerini temsil etmeleri için temsilcilerden oluşan bir meclise vekâlet vermektedirler. Bu kapsamda temsilciler kendilerine vekâlet veren bireylerin "nam ve hesabına" eylemlerde bulunmaktadırlar (Erginay, 1952: 43).

Siyasi temsil açısından değerlendirilen bireylerin doğrudan veya temsilciler aracılığı ile dolaylı olarak temsil edilmeleri fikirleri birbirleri ile bağlantılı iki olguyu meydana getirmektedir. Temsili meclisin oluşturulmasında bireyler tercih yapma ve irade beyanında

bulunma haklarını doğrudan kullanmaktadırlar. Diğer bir deyişle temsilcilerden oluşan meclisin oluşturulması için ilk önce doğrudan temsilin gerçekleşmesi gerekmektedir. (Erginay, 1952: 43-44). Çünkü bireyler seçimlerde oy kullanırken hiç kimsenin baskısı veya yönlendirmesi altında değildirlir. Bağımsız bir biçimde ve gizli oylama ile iradelerini tercihlerine yansıtmaktadırlar.

8. İradeyi Teslimiyetin Demokratik Sorunsalı

Azınlıkların temsil edil(e)memesi bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Çoğunluk sisteminin mutlak olarak uygulandığı seçim yönteminde azınlıkta kalanların haklarının tanınması ve temsil edilmeleri için girişimlerde bulunulmuştur. Bu girişimlerin tamamı “azınlıklar ve hattâ tek temsilci haklarının tanınması hareketi” olarak da adlandırılabilir. Bu sisteme göre karar alma ve dolayısıyla da yönetim çoğunluğa aittir. Ancak dikkat edilmesi gereken husus temsilin hem çoğunluğa hem de azınlıkta kalanlara ait olduğudur (Erginay, 1952: 57).

Demokrasi açısından değerlendirildiği takdirde çoğunluk sisteminde çoğunluk oylarına veya daha doğru bir ifadeyle iradelerine fiili tesir tanımak ve dolayısıyla azınlık oylarına herhangi bir değer vermemek oyların eşitliği ilkesini tahrip ettiği gibi demokrasinin ruhuna da zarar vermektedir. Yalnızca çoğunluğun temsilcileri ile oluşturulan ve azınlığın iradesinin temsil edilmediği bir meclisin toplumun tamamının iradesini yansıttığını ifade etmek oldukça zordur (Erginay, 1952: 58).

9. Belediye Meclislerinin Temsilciliğinin Sivil toplum Kuruluşları ile Desteklenmesi

Yerel yönetimler halka en yakın yönetim birimleri olmalarından dolayı demokrasinin etkili bir biçimde uygulanabildiği alanları oluşturmaktadırlar. Aynı zamanda bu yönetim birimlerinde halka demokrasi eğitimi de verilmektedir. Bu sebepten dolayı yerel yönetimler “demokrasi okulu” olarak kabul edilmektedirler. Demokrasinin yerel düzeyde sağlanabilmesi için yardımcı olan unsurların başında sivil toplum kuruluşları gelmektedir. Sivil toplum kuruluşları resmi veya zorunlu bir birliktelik değil, tamamen gönüllülük esaslarına göre faaliyet gösteren ve toplumun taleplerini ve şikâyetlerini yönetime ileten önemli bir araçtır (Oktay ve Pekküçükşen, 2009: 173).

Yönetime katılım duyarlılığı ilk önce ailede başlamakta ve ardından okul ve sosyal çevre ile devam etmektedir. Bireyin kişisel özellikleri bu duyarlılıkla önemli bir rol oynamaktadır. Yönetime katılım duyarlılığı bir kültür olarak değerlendirildiği takdirde ailenin bireye kazandırdığı bu kültür ömür boyu devamlılık göstermektedir. Dolayısıyla yönetime katılma kültürünün oluşmasında ve bu bilincin kazanılmasında ailenin önemli bir yeri vardır. Çünkü küçük yaşlardan itibaren oluşmaya başlayan siyasal bilinçlenme duygusunun temelleri sağlam olmaktadır. Ancak bu bilinçlenme duygusunun okul ve sosyal ortam tarafından desteklenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla yönetime katılım olgusunun tek bir bireyin çabaları sonucunda değil, sivil toplum tarafından desteklenen geniş bir çevrenin katılımı ve desteği ile gelişebilmektedir (Üste, 2005: 55).

Demokratik bir düzende vatandaşlar her ne kadar dört veya beş yılda bir yapılan seçimler vasıtasıyla temsilcilerini seçme imkânına sahip olsalar da vatandaşların sürekli olarak değişen dünya düzeni içerisinde ihtiyaçlarının farklılaşması ve tercihlerinin değişmesi sonucunda yeni kararların alınması gerekmektedir. Bu açıdan değerlendirilecek olunursa vatandaşların değişen koşullar karşısındaki tepkilerini ölçmek için her sene seçim yapılamayacağına göre (Çevikbaş, 2008: 76) yönetime ulaşmanın ve gerektiği zaman yönetimi uyarmanın başka yollarının olması gerekmektedir. Bu yollardan en etkili olanı ise sivil toplum kuruluşlarıdır. Diğer bir deyişle sivil toplum kuruluşlarının katılımcı demokrasinin vazgeçilemez birer unsurunu oluşturdukları ifade edilebilmektedir. Bu noktada sivil toplumun önemi kadar iletişimin varlığı da kaçınılmazdır. Çünkü iletişimin eksik olduğu bir ortamda sivil toplumun sesini duyurabilmesi oldukça güçleşebilecektir. Halk yönetimden beklediği taleplerini iletişim kanalları vasıtasıyla yönetime duyurabilmektedir. Dolayısıyla sivil toplum kuruluşları halkın taleplerini ve şikâyetlerini yönetime duyurabilecek en etkili araçlardan birisini oluşturmaktadır. Bununla birlikte halk doğru ve hızlı bir biçimde bilgilendirilmelidir. Bu anlamda sivil toplum yönetim ile vatandaş arasında bir köprü vazifesi görmektedir. Sivil

toplum kuruluşları toplumun değişen tercihlerini ve dinamizmini yönetime taşımaktadırlar. Dolayısıyla siyasetin dışında kalmış bir bireyin etkin bir biçimde siyasal sürece katılabilmesinin en kolay yolunun sivil toplum kuruluşları (Görün, 2006: 166) olduğunu ifade etmek gerekmektedir.

Siyasal katılım yollarından biri olan sivil toplum kuruluşları halkın yönetime katılma taleplerinin sonucunda ilk önce Batı'dan başlayarak yönetimde söz sahibi olabilmek adına önemli bir konuma yükselmişlerdir (Aslan ve Kaya, 2004: 215).

Sivil toplum kuruluşları toplumun genel yararını koruyabilmek için kamuoyu oluşturan, faaliyetleri sonucunda kâr elde etme amacı bulunmayan, çoğulcu bir kültürü toplumun tamamına yaymaya çalışan gönüllü ve örgütlü kuruluşlardır (Aslan ve Kaya, 2004: 216). Farklı bir anlatım tarzı ile sivil toplum, devlet denetiminin ve baskısının olmadığı, devletin kararlarının belirleyici unsur olarak ortaya çıkmadığı, bireylerin devletin müdahalesinden emin oldukları ve ekonomik baskılardan uzaklaşabildikleri ve sosyo-kültürel alanlarda özgürce hareket edebildikleri gönüllü ve rızaya dayalı bir birlikteliği ifade etmektedir (Oktay ve Pekküçükşen, 2009: 176).

Sivil toplum vatandaşların siyasal sürece katılımlarını sağlayarak kurumsal kimliklerinin ve karşılıklı güven duygularının gelişmesine katkı sağlamaktadır. Böylece siyasal sürece katılım yalnızca seçme ve seçilme kavramları ile sınırlandırılmaktan uzaklaşmakta ve vatandaşlara yönetimin aldığı her kararını denetleme, onaylama ve reddetme konusunda irade beyanında bulunma hakkı vermektedir (Ökten vd., 2013: 47).

Sivil toplum kuruluşlarının vatandaş ile yönetim arasında koruyucu bir kalkan gibi durmasının sebebi karar alma ve uygulama süreçlerine vatandaşın da dâhil edilmesi düşüncesidir. Bu düşüncenin hedefi toplumun daha katılımcı, daha demokratik ve daha çoğulcu bir konuma yükselmesidir (Oktay ve Pekküçükşen, 2009: 175).

Sivil toplumun ruhunda insanların gönüllü olarak bir araya gelmesi sonucunda ortak bir şeyler yapma ve dayanışma içerisinde olma isteğinden kaynaklanan ihtiyaç yer almaktadır. Bu istek beraberinde karşılıklı güven ile birlikte ekonomik ve sosyal istikrarı da getirmektedir. Bununla birlikte sivil toplum kuruluşları insanların yaşamlarını şekillendirmek için kullandıkları bir araç niteliğindedir. Sivil toplum kuruluşları bireysel taleplerin siyasal alanda seslendirildiği bir birliktelik olarak temsili demokrasiden doğrudan demokrasiye geçiş aşamasında öncü bir görev üstlenerek çağdaş bir demokrasi uygulamasının zeminini oluşturmaktadır. Sivil toplum yönetiminde özellikle hesap verebilirliğin ve şeffaflığın artırılması için denetimlerde bulunmaktadır. Sivil toplum bu fonksiyonunu yerel düzeyde daha etkili bir biçimde yerine getirmektedir. Çünkü yerel yönetimler halka en yakın yönetim birimleri olarak halkın temsil edilmesi, siyasal katılım yollarının genişletilmesi ve bu sayede de yerel demokrasinin geliştirilmesi açısından en önemli birer aktör konumunda olmaktadır (Oktay ve Pekküçükşen, 2009: 182-183). Bu konularından aldıkları destek kapsamında sivil toplum kuruluşları belediye meclisi üyeleri üzerinde baskı kurarak taleplerini onaylatmaya çalışmaktadırlar. Dolayısıyla sivil toplum kuruluşları birer baskı grubu olarak faaliyet göstermekle birlikte taleplerinin uygulamaya geçirilmesi için iktidara yol gösterici bir işleve de sahiptirler (Çelik ve Aykanat, 2006: 216-219).

10. Temsiliyet Sorununa Karşı Sivil Toplum Kuruluşları

Kamu yönetimi ve yerel yönetimlerin faaliyetlerinde bireysel katılım konusunda yaşanan sıkıntıların çözüme kavuşturulabilmesi için sivil toplum kuruluşları ile bütünleşen bir olgu olan örgütlü katılım yaklaşımı anlayışı kullanılmaya çalışılmaktadır (Öner, 2001: 51).

Demokratik bir yönetim anlayışının en kısa tanımı "halkın halk tarafından yönetimi"dir. Vatandaşlar açısından demokratik yönetim doğrudan veya temsili yönetim modelleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Doğrudan yönetimin insan nüfusunun az olduğu dönemlerde uygulanabilmesine rağmen günümüz şartlarında uygulanması oldukça güçtür. Bu güçlükten kaynaklanan olumsuzluklardan dolayı temsili yönetim modeli demokratik yönetim anlayışı içerisine yerleştirilmiştir. Buna rağmen doğrudan yönetimin ideal bir demokratik yönetim modeli (Öner, 2001: 52) olduğunun ifade edilmesi önem taşıyan bir husustur.

Gelişen ve değişen çevre şartları ve algılayış biçimlerinden kaynaklanan sebeplerden dolayı temsili yönetim modeli yetersiz kalmıştır. Bu yetersizliğin aşılabilmesi için katılımcı yönetim modeline geçiş yapılması ihtiyacı doğmuştur. Vatandaşların yalnızca seçim dönemlerinde siyasal sürece katılmaları ve iki seçim arasında pasif bir konumda bulunmaları temsili yönetim modelinin en büyük engelini oluşturmaktadır. Yönetime katılım kavramı seçim dönemleri ile sınırlandırılmayan katılımcı bir anlayışı vurgulamaktadır. Bu noktada vurgulanmak istenen husus vatandaşın “nesne” konumundan “özne” konumuna taşınması idealidir (Öner, 2001: 52).

Günümüz demokrasilerinin uygulanması temsili demokrasi olgusu üzerinden kurgulanmıştır. Temsili demokrasi oy çokluğu kuralına göre oluşturulan bir yönetim modeli olmasından dolayı yönetimde yeteri kadar temsil edilememe gibi bir takım kısıtlılıklara sahiptir. Bu kısıtlılıkların varlığının kabul edilmesine rağmen temsili demokrasi uygulaması devam etmektedir. Dolayısıyla temsili demokrasinin bir kriz içerisinde olduğu kabul edilebilmektedir. Bu krizlerin sebepleri şu şekilde sıralanabilmektedir: Birincisi, küreselleşme ile birlikte ülke sınırlarının anlamının değişikliğe uğramasıdır. Günümüzde ülke sınırları vatandaşların gelecekları hakkında karar alınan kapalı “bir kap” olmaktan oldukça uzak bir anlamı ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle bir toplum içinde yaşayan insanların gelecekları hakkında alınan siyasal ve ekonomik kararların büyük bir çoğunluğu sınırları içerisinde yaşadıkları ülke dışında alınmaktadır. Böylece sınırları belirli bir alanda yaşayan insanların algılayışlarında temsile dayalı yönetim modeli anlamlı olmaktan uzaklaşmaktadır. İkincisi, temsili yönetim modelinde esas alınan oy çokluğu ile karar alma uygulaması tartışmalara sebebiyet vermektedir. Bu tartışmaların odak noktasında çoğunluğun hâkimiyetinin mutlak olması ve azınlıkta kalan kesimlerin dikkate alınmaması yer almaktadır. Dolayısıyla temsili demokrasinin “dışlayıcı” bir niteliğe sahip olduğu ifade edilebilmektedir (Tekeli, 2004: 3).

Temsili demokrasi karşısında katılımcı demokrasinin gelişmesi önemli bir dönüşümü ifade etmektedir. Katılımcı demokrasinin bir tür doğrudan demokrasi olarak algılanmasından dolayı zamanla ideal bir demokrasi olarak kabul görmeye başlamıştır (Tekeli, 2004: 3-4).

Katılımcı demokraside bireylerin tek başlarına yönetimde “özne” olmaları beklenmemektedir. Ancak bireylerin başka bireylerle birleşerek bir topluluk haline gelmelerine bu yolla örgütlenmeleri sonucunda bireysel isteklerini topluluk beklentilerine dönüştürerek yönetime örgütlü bir biçimde baskı yapabilmektedirler. Bu durum da örgütlü ve gönüllü birliktelik olan sivil toplum kuruluşlarının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının temsiliyet konusunda ki en önemli noktası bireylerin herhangi bir siyasi partiye üye olmadan “kamusal özne” olma ve yaşamlarına farklı bakış açıları kazandırmalarıdır (Tekeli, 2004: 9).

Sivil toplum kuruluşları yönetimin dışında kalarak vatandaşların yönetim katında temsil edilmesi için gerekli olan ortamın varlık ihtiyacına cevap vermektedirler. Bu kapsamda yerel yönetimlerin hizmet sunumlarında ve ortaya çıkan sorunların çözümünde çok aktörlü bir yönetim anlayışının benimsenmesi hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda yerel yönetimlerin karar alma aşamasına sivil toplum kuruluşlarının dâhil ve teşvik edilmesi öngörülmüştür. Bu sayede katılımcı yönetim anlayışının benimsenmesi ve sorunların çözümünde ortak hareket edilmesi amaçlanmıştır (Kaypak, 2013: 184, 192).

Sivil toplum kuruluşları bürokratik bir yapıya sahip olmadıklarından ve temel ilke olarak katılımcı bir yönetim anlayışını benimsemelerinden dolayı bireylerin yönetime katılımı ve temsiliyet olgusunun uygulanabilirlik oranı artış göstermektedir. Dolayısıyla sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerini arttırması sonucunda yönetimde merkeziyetçilikten adem-i merkeziyetçiliğe geçiş yapılmaktadır. Diğer bir ifadeyle yönetimde yönetişim ve katılımcı bir model anlayışı benimsenmektedir (Emini, 2013: 43).

Yerel yönetimlerin vatandaşlar tarafından seçimler sonucunda seçilmiş temsilciler vasıtasıyla yönetilmesi yerel yönetim ve demokrasi anlayışının mutlak koşuludur. Ancak demokrasi anlayışını belirli aralıklarla yapılan seçimler ile sınırlandırmak yanlış algılamalara sebebiyet verebilecektir. Bu olumsuzluğun ortadan kaldırılabilmesi için katılımcı yönetim

anlayışının (Öner, 2001: 56) en uygun demokratik yönetim modeli olduğunun benimsenmesi gerekmektedir.

Sonuç

Kent modern çağın yaşam alanı olarak medeniliği ve çok kültürlülüğü ifade eden bir mekândır. Türkiye’de kent yönetimi belediyelere tanınmış bir yetki türüdür. Diğer bir ifadeyle kent yönetimi olarak adlandırılan yönetim yapısı belediyecilik şeklinde uygulamaya yansıtılmaktadır. Dolayısıyla belediyeler kent yönetiminin somut yönetim şekli ve halka en yakın yönetim birimleri olarak kabul edilmektedirler.

Kent yönetiminde temel amaç kent halkının kent sınırları içerisinde yaşanabilir bir seviyede hayatlarını devam ettirebilmeleri için gerekli olan bütün tedbirlerin alınmasıdır. Bu kapsamda halk da kendisini ilgilendiren konularda doğrudan söz sahibi olmak adına çeşitli taleplerde bulunabilmektedir. Bu taleplerin temelinde kentlerin insanlara yetersiz gelmesi ve daha iyi yönetilmeleri için kent halkının doğrudan söz hakkına sahip olabilmesi duygusu ve isteği yer almaktadır. Bu istek aynı zamanda demokratik bir yönetim tarzı için kuvvetli bir gerekliliği de meydana getirmektedir.

Kent yalnızca yaşamsal bir mekân olarak düşünüldüğü takdirde temsil ve demokrasi kavramları donuklaşmaktadır. Bununla birlikte kentin medeniliğin vatanı ve aracı, sosyal bir yaşam alanı ve sosyalliğin ve demokrasinin kaynağı olarak değerlendirilmesi sonucunda kent canlı bir organizma olarak düşünülebilmektedir. Kent sınırları içinde bir hayatın devam ettiği bilinci bizi bu sonuca götürebilmektedir. Dolayısıyla kent, kent yaşamı, kent yönetimi ve kentin karar organı sade bir kavram olmaktan uzaklaşmakta ve gerçek bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu değere ulaşabilmek ve koruyabilmek için yönetimde söz sahibi olabilmek olgusu önem taşımaktadır. Bunun için de yönetime katılım araçlarının geliştirilmesi ve mevcut araçların aktif bir biçimde kullanılması gerekmektedir. Çünkü halk düşünen bir topluluktur. Halkı yalnızca kurallara uymakla mükellef kılan bir yönetim tarzının çok fazla başarılı olmasını beklemek gerçekçi bir sonucu ortaya çıkartmamaktadır. Diğer bir ifadeyle böyle bir sonucu beklemek gerçekçi değildir.

Kent halkının idaresinin temsil edildiği belediye meclislerinde halkın taleplerinin veya şikâyetlerinin gerçek ağızlardan duyulması ihtiyacı doğrudan temsil edilebilirlik olgusunu gündeme getirmektedir. Bu kapsamda kent yönetimi belediye meclisi toplantılarına halkın katılımını sağlayabilmek için gerekli tedbirleri alması gerekmektedir. Örneğin kent yönetimi belediye meclisi toplantısı gününü, saatini ve mekânını ve en önemlisi de gündem konusunu veya konularını halkın kolay bir biçimde görebileceği yerlerde afişler asmak suretiyle duyurması gerekmektedir. Böylece halk ilgi duyduğu konu veya konuların görüşüleceği tarihte mecliste kendilerine ayrılan alanda yerlerini alarak görüşmeleri takip etme imkânına sahip olabilecektir. Bunun için ise kent yönetimlerinin daha duyarlı davranması gerekmektedir.

Kent nüfusunun sınırlı sayıda olduğu dönemlerde her birey yönetimde doğrudan söz sahibi olabilirken veya siyasal sürece doğrudan müdahale edebilirken kent nüfusunun artması sonucunda doğrudan temsil yerine dolaylı temsil yöntemine geçiş yapılmıştır. Dolaylı temsil yönteminde yönetime aday olan sınırlı sayıda kişinin demokratik yöntemlerle büyük halk kitleleri adına yönetime gelmesi durumu söz konusudur. Ancak günümüz uygulamasında da durum bu şekilde olmasına rağmen kent halkı yönetimde söz sahibi olmak istemekte, belirli sürelerde yapılan seçimlerde değil, alınan her kararda kendisinin de katılımının olmasını talep etmektedir. Çünkü seçmen iki seçim arasında pasif bir konumda bulunmaktadır. Siyasi süreç içerisinde kent halkını ilgilendiren önemli kararların alınması aşamasında bir takım noksanlıklar yaşanabilmekte ve temsilciler halkın menfaatlerini kendilerinden beklenildiği gibi savunamayabilmektedirler. Dolayısıyla kent halkı da yönetimin tüm aşamasında yer almak ve sürece müdahale edebilmek istemektedir. Bu noktada belediye meclisleri, gerekli olan şartların sağlanması sonucunda, etkili bir temsiliyet aracı olarak faaliyet gösterebilmektedir. Ancak belediye meclislerinin kapalı bir ortamda ve sınırlı sayıda kişinin kararları kapsamında faaliyet göstermesi sonucunda kent halkının temsiliyet sorunu gündeme gelmektedir. Bu sorunun çözülebilmesi için sivil toplum kuruluşlarının etkili bir biçimde faaliyet göstermesi bir çözüm önerisi olarak sunulabilmektedir. Çünkü yönetim tek boyutlu bir olgu değil, çok taraflı bir

süreçtir. Daha açık bir tanım yapmak gerekirse yönetim bir süreç olarak sonlanmayan bir olgudur. Bu sürece kendileri adına karar alınan halkın da aktif bir biçimde katılmak istemesi en doğal gerçeklerden birisidir. Bu noktada kent halkının siyasal sürece dâhil edilmesinde belediye meclislerinin fonksiyonel yeterliliğinin olmasının yanında sivil toplum kuruluşları ile desteklenmesi katılımın gerçeklik kazanması açısından önem taşımaktadır. Bu durum Türkiye açısından değerlendirildiğinde belediye meclislerinin aktif bir biçimde temsilcilik faaliyetinde bulduklarını ifade etmek oldukça zordur. Yukarıda da bahsedildiği gibi Türkiye’de seçmenlerin iki seçim arasında pasif bir konumda bulduklarının ifade edilmesi yanlış olmayacaktır. Seçmenler seçim döneminde oy kullandıktan sonra yönetim sürecine çok fazla dahil olmamaktadırlar. Bu durumu şöyle bir soru ile şekillendirmek doğru bir yaklaşım tarzı olacaktır: Türkiye’de kaç tane seçmen belirli aralıklarla yapılan belediye meclisi toplantılarına katılmaktadır? Soruyu daha özele indirgemek gerekirse ikinci bir soru gündeme gelmektedir: Belediye meclisi toplantılarının nerede yapıldığı ve her toplantının gündem konusunun veya konularının neler olduğu kaç tane seçmen tarafından bilinmekte veya takip edilmektedir?

Bu soruların cevapları çok zor olmamakla birlikte yaklaşım tarzımızı eleştirel bir açıdan uzaklaştırarak çözümsel bir sonuca götürmek gerekmektedir. Bu kapsamda da bir çözüm önerisi olarak sivil toplum kuruluşlarının varlığı önem taşımaktadır. Bireyler tek başlarına yaptırım gücünden yoksun olabilirler. Ancak bireylerin örgütlü bir biçimde hareket etmeleri sonucunda yoksunluktan varlığa ulaşan bir temsil gerçekliği ile karşılaşmaktadır. Yönetimin mutlak otoritesi ve gücü karşısında karar organlarında temsil edilebilmek ve söz hakkına sahip olabilmek düşüncesi bireysel faaliyetler kapsamında imkânsız olmamakla birlikte sivil toplum kuruluşları gibi örgütlü faaliyetler sonucunda mutlak bir gerçekliğe ulaşılabilir. Dolayısıyla sivil toplum kuruluşlarının temsiliyet konusunda daha aktif bir biçimde faaliyet göstermesi gerekmektedir. Bunun için de sivil toplum kuruluşlarının devlet tarafından desteklenmesi büyük bir zorunluluğu meydana getirmektedir.

KAYNAKÇA

- ARAP, İbrahim (2004). "Yerel Yönetimlerde Demokratikleşme ve Temsil", *Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı*, 3-4 Aralık 2004, Biga/Çanakkale, s. 331-342.
- ARIKBOĞA, Erbay (2013). "Yerel Yönetimlerde Katılım Ve Meclislerin Rolü", *Yerel Yönetimlerde Katılım ve Meclislerin Rolü*, *Yerel Yönetim Anlayışında Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu*, Okan Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 16, İstanbul, s. 193-209.
- ASLAN, Mehmet ve Gazanfer Kaya (2004). "1980 Sonrası Türkiye’de Siyasal Katılımda Sivil Toplum Kuruluşları", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 5, S. 1, s. 213-223.
- BULUT, Yakup (2000). "Büyük Şehirlerde Katılımlı Yönetimin Hayata Geçirilmesinde Rol Oynayan Etmenler", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Güz 2000, Cilt:1, Sayı:1, s. 47-63.
- COŞKUN, Bayram ve Sergender Sezer (2004). "Yerel Yönetimler ve Katılım: Muğla Kent Meclisinin Örnek Olay Olarak İncelenmesi", *Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı*, 3-4 Aralık 2004, Biga/Çanakkale, s. 281-298.
- ÇELİK, Abdullah ve A.Vahap Uluç (2009). "Yerel Siyasette Temsil Üzerine Bir Çalışma:Şanlıurfa Örneği", *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No:41, Ekim, s. 215-231.
- ÇELİK, Abdullah ve Suayip Aykanat (2006). "Sivil Toplum Örgütlerinin Siyasal İktidari Etkileme Yöntemleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 16, S. 2, s. 215-226.
- ÇEVİKBAŞ, Rafet (2008). "Yerel Yönetimlerde Siyasal Katılım", *Türk İdare Dergisi*, Y. 80,S. 461, Aralık, Ankara, s.71-95.
- ÇİTÇİ, Oya (1996). "Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C. 5, S. 6, Kasım, s. 5-14.
- EMİNİ, Filiz Tufan (2013). "Sivil Toplum Kuruluşlarının Politika Belirleme Sürecindeki Rolü: TÜSİAD Örneği", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 36, Nisan, s. 43-56.
- ERGİNAY, Akif (1952). "Seçmen İradesinin İzharı Hakkında Muhtelif Sistemler", Yazan: Gaspare Ambrosini, Çeviren: Akif Erginay, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 9, S. 1, s. 43-67.
- GÖRÜN, Mustafa (2006). "Yerel Demokrasi Ve Katılım: İzmir, Konya ve Ağrı İl Genel Meclis Üyeleri Üzerinde Bir Araştırma", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, C. 4, S. 2, s. 159-184.
- GÜLER, Birgül Ayman (2003). "Kent Yönetimi Modeli Olarak Belediye Sistemi", Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Türk Belediyecilik Sempozyumu Bildirisi, 13-14 Aralık, Ankara 2003, s. 1-7. <<http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/bguler/pdf/yy-belediye.pdf>> (Erişim Tarihi: 20.09.2014).
- GÜRİZ, Adnan (1965). "İrade Hürriyeti (1)", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yıl: 1965-66, C. 22-23, S. 1-4,s. 635-673.
- İLHAN, İlhami (2011). "Türkiye’de Belediyelere İlişkin Yapısal Sorunlar", SAYDER (Sayıştay Denetçileri Derneği) Dış Denetim Dergisi, S. 4,Nisan - Mayıs -Haziran, s. 82-91.

- TEKELİ, İlhan (2004). "Katılımcı Demokrasi, Sivil Ağlar Ve Sivil Toplum Kuruluşları",15. *Sivil Toplum Kongresi Sempozyumu*, 18-19 Haziran 2004, İstanbul, <http://stk.bilgi.edu.tr/cd/01/doc/okuma_02-2.pdf> (Erişim Tarihi: 20.09.2014).
- KAYA, Erol; Hulusi Şentürk; Osman Danış ve Sami Şimşek (2007). "Modern Kent Yönetimi-I", Okutan Yayıncılık , Plato Danışmanlık Eğitim A.Ş., Milsan Basın A.Ş., 1. Baskı, Kasım 2007.
- KAYPAK, Şafak (2013). "Kent Konseyleri ve Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 1, s. 183-199.
- KELEŞ, Ruşen (2005). "Kent ve Kültür Üzerine", *Mülkiye Dergisi*, C. 29, S. 246, s. 9-18.
- KESER, Hayri ve Ayhan Akoğul (2013). "Türkiye'de Belediye Meclisi Kararlarının Yargısal Denetimi", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 4, S. 2, s. 105-140.
- KURT, Nihat (2011). "Kent Hizmetlerinin Geleceğinde Kentsel Sorumluluklar ve Kent Kültürünün Geliştirilmesi Stratejileri", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, C. 9, S. 2, s. 261-278.
- Municipal Council,
<<http://www.government.nl/issues/municipalities-and-cities/municipal-government>> (Erişim Tarihi: 23.09.2014).
- NEGİZ, Nilüfer ve Fulya Akyıldız (2012). "Yerel Seçimlerde Seçmenin Tercihi Üzerinde Aday İmajının Etkisi: Uşak Örneği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2012/1, S. 15, s. 171-199.
- ÖKTEN, Ayşe Nur; Erhan Kurtarır ve Tuba İnal Çekiç (2013). "Katılımın Yokluğunda Gezi'de Direniş", *Planlama Dergisi*, TMMOB (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği)Şehir Plancıları Odası Yayını, C. 23, S. 1, s. 45-51.
- OKTAY, Ercan ve Şerife Pekküçüksen (2009). "Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesinin Bir Aracı Olarak Sivil Toplum Kuruluşları -Türkiye İçin Kısa Bir Değerlendirme-", *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Yıl:11, S. 16, Haziran, s. 172-186.
- ÖNER, Şerif (2001). "Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi ve Katılım Algılamaları", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C. 10, S. 2, Nisan, s. 51-67.
- ÖZBEY, Bayram (2004). "Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması Açısından Belediye Meclislerinin Konumu", *Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı*, 3-4 Aralık 2004, Biga/Çanakkale, s. 299-312.
- PALABIYIK, Hamit ve Mustafa Görün (2004). "Belediye Meclislerinde Temsil ve Katılım: Çanakkale Belediye Meclisi Örneği", *Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı*, 3-4 Aralık 2004, Biga/Çanakkale, s. 257-272.
- PARRY, Geraint; George Moyser ve Neil Day (1992). *Political Participation and Democracy in Britain*, New York, USA: Cambridge University Press.
- SARITEPE, Erdoğan (2009). "İslam Hukuku ve Türk Medeni Hukuku Açısından Hukuki Temsil", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 14, S. 2, s. 77-92.
- STUTZER, Alois ve Bruno S. Frey (2006). "Political Participation and Procedural Utility: An Empirical Study", *European Journal of Political Reserch*, V. 45, I. 3, May, pp. 391-418.
- ÜSTE, Rabia Bahar (2005). "Yerel Yönetimlerde Demokratikleşme", *Türk İdare Dergisi*, S. 448, Eylül, s. 49-60.
- YILDIRIM, Uğur; Şerif Öner; Hüseyin Aksu ve Sabire Melike Tathı (2011). "Yerel Temsil Ve Katılım Bağlamında Belediye Meclisleri: Kahramanmaraş ve Sivas Örnekleri", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2011, C. 8, S. 15, s. 507-530.
- YILDIRIM, Uğur; Yakup Bulut; İ. Ethem Taş; Hasan Saçıkara ve Özlem Olgun (2000). "Yerel Temsil Açısından Kahramanmaraş Belediye Meclisi", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C. 9, S. 4, Ekim, s. 24-50.